

Dokument s plenarne sjednice

B9-0440/2023

16.10.2023

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjava Vijeća i Komisije

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o nedavnom razvoju događaja u dijalogu Srbije i Kosova, uključujući stanje u općinama na sjeveru Kosova
(2023/2880(RSP))

Viola von Cramon-Taubadel, Francisco Guerreiro, Jordi Solé, Henrike Hahn, Ignazio Corrao, Bronis Ropé
u ime Kluba zastupnika Verts/ALE-a

Rezolucija Europskog parlamenta o nedavnom razvoju događaja u dijalogu Srbije i Kosova, uključujući stanje u općinama na sjeveru Kosova (2023/2880(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Srbije, s druge strane¹, koji je stupio na snagu 1. rujna 2013.,
- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, te Kosova, s druge strane², koji je stupio na snagu 1. travnja 2016.,
- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Kosovu, posebno onu od 10. svibnja 2023. o Izvješću Komisije o Kosovu za 2022.³,
- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Srbiji, posebno onu od 10. svibnja 2023. o Izvješću Komisije o Srbiji za 2022.⁴,
- uzimajući u obzir da je Kosovo u prosincu 2022. podnijelo zahtjev za članstvo u EU-u,
- uzimajući u obzir Sporazum o putu prema normalizaciji odnosa između Kosova i Srbije od 27. veljače 2023. (Briselski sporazum) i njegov Prilog o provedbi od 18. ožujka 2023. (Ohridski sporazum),
- uzimajući u obzir izjavu glasnogovornika Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD) od 24. travnja 2023. o izvanrednim izborima na sjeveru Kosova,
- uzimajući u obzir izjavu glasnogovornika ESVD-a od 26. svibnja 2023. o najnovijim napetostima i sukobima na Kosovu,
- uzimajući u obzir izjavu visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josepa Borrella od 30. svibnja 2023. o aktualnim sukobima na Kosovu,
- uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika od 3. lipnja 2023. u ime Europske unije o najnovijem razvoju događaja na Kosovu,
- uzimajući u obzir izjavu Visokog predstavnika od 19. rujna 2023. u ime Europske unije o očekivanjima od Srbije i Kosova u dijalogu Beograda i Prištine,
- uzimajući u obzir izjavu visokog predstavnika Josepa Borrella od 24. rujna 2023. o

¹ SL L 278, 18.10. 2013., str. 16.

² SL L 71, 16.3.2016., str. 3.

³ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0193.

⁴ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0192.

- napadu na kosovsku policiju,
- uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
 - A. budući da od srpnja 2022. ekstremističke organizirane skupine koje podupire srpska vlada potpiruju napetosti na sjeveru Kosova te grade barikade i sudjeluju u nasilju nad kosovskim vlastima radi odluke o registarskim oznakama za vozila; budući da su se u studenome 2022. kosovski Srbi povukli iz kosovskih institucija na sjeveru zemlje;
 - B. budući da je kosovska vlada u travnju 2022. rasporedila jedinice specijalne policije Kosova na sjever zemlje koja je preuzela općinski rad policije kada su se kosovski Srbi u studenome 2022. povukli iz kosovskih institucija; budući da su neki srbijanski akteri iskoristili prisutnost specijalne policije na Kosovu u urbanim središtima i u blizini škola kako bi povećali napetosti među lokalnim stanovništvom;
 - C. budući da je EU 27. veljače 2023. posredovao u Briselskom sporazumu o putu prema normalizaciji odnosa između Kosova i Srbije; budući da je 18. ožujka 2023. potpredsjednik Komisije / visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Josep Borrell najavio da su premijer Kosova Albin Kurti i predsjednik Srbije Aleksandar Vučić postigli dogovor, u okviru dijaloga uz posredovanje EU-a, o Prilogu o provedbi Sporazuma o putu prema normalizaciji odnosa između Kosova i Srbije (Ohridski sporazum); budući da je predsjednik Vučić zapravo odbio potpisati oba sporazuma;
 - D. budući da je 23. travnja 2023. Kosovo održalo izvanredne lokalne izbore u četiri općine s većinskim srpskim stanovništvom na sjeveru zemlje (Leposavić, Sjeverna Mitrovica, Zubin Potok i Zvečan); budući da je Srpska lista, glavna stranka etničkih Srba, koja je usko povezana s predsjednikom Vučićem i Srpskom naprednom strankom, aktivno bojkotirala izbore; budući da je zbog tog bojkota odaziv birača na izborima iznosio samo oko 3 %; budući da su izbori održani u skladu s kosovskim pravnim okvirom, ali se ne može smatrati da su doveli do reprezentativnog ishoda;
 - E. budući da je 26. svibnja 2023. specijalna policija na Kosovu osigurala pratnju novoizabраниh gradonačelnika tih općina kako bi mogli ući u zgrade općine; budući da je EU osudio tu odluku, koja je donesena bez savjetovanja s međunarodnim partnerima Kosova; budući da je 26. svibnja 2023. na sjeveru Kosova došlo do nasilnih sukoba između prosvjednika i kosovske policije; budući da su od 29. do 31. svibnja 2023. nasilni huškači brutalno napali časnike mirovnih snaga NATO-a na Kosovu (KFOR), kosovske policijske službenike i patrolu misije EU-a za uspostavu vladavine prava (EULEX) na sjeveru Kosova; budući da su krajem svibnja 2023. novinari i medijski djelatnici napadnuti na sjeveru Kosova; budući da je potpredsjednik Komisije / visoki predstavnik Josep Borrell osudio nasilje i zatražio od strana da smire napetosti; budući da je 30. svibnja 2023. KFOR objavio izjavu u kojoj je naglasio da je 11 vojnika iz talijanskog kontingenta i 19 iz mađarskog kontingenta pretrpjelo višestruke ozljede, uključujući prijelome i opekline uzrokovane improviziranim eksplozivnim zapaljivim napravama, te da su tri mađarska vojnika ranjena vatrenim oružjem; budući da je zbog upotrebe smrtonosnog oružja protiv KFOR-a troje vojnika završilo u kritičnom stanju, dok je jedan mađarski vojnik ostao bez noge;
 - F. budući da su 1. lipnja 2023., na marginama sastanka europske političke zajednice u

Moldovi, potpredsjednik Komisije / visoki predstavnik Josep Borrell, francuski predsjednik Emmanuel Macron i njemački kancelar Olaf Scholz zatražili od Kosova da povuče svoje specijalne policijske snage iz gradskih četvrti na sjeveru zemlje, da održi nove lokalne izbore na kojima će osigurati sudjelovanje kosovskih Srba te da započne s radom na osnivanju Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom u okviru dijaloga uz posredovanje EU-a; budući da je potpredsjednik Komisije / visoki predstavnik Josep Borrell upozorio da bi u suprotnom to imalo ozbiljne posljedice na odnose EU-a s Kosovom;

- G. budući da su 14. lipnja 2023. srpske specijalne snage nasilno otele tri kosovska službenika granične policije u pograničnom području između sjevera Kosova i Srbije; budući da su ministri vanjskih poslova SAD-a i pojedinih država članica EU-a pozvali na trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu triju kosovskih policijskih službenika, što je poziv koji nije ponovio potpredsjednik Komisije / Visoki predstavnik ili posebni predstavnik EU-a za dijalog Beograda i Prištine te druga regionalna pitanja zapadnog Balkana; budući da ih je srbijanski sud oslobodio tek 26. lipnja 2023.;
- H. budući da je Komisija 1. srpnja 2023. uvela restriktivne mjere protiv Kosova na inicijativu potpredsjednika Komisije / visokog predstavnika Josepa Borrella, uključujući obustavu rada tijela Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, prekid financiranja Kosova te obustavu događanja na visokoj razini i bilateralnih posjeta;
- I. budući da je 24. rujna 2023. kosovskoj policiji prijavljena blokada mosta na ulazu u selo Banjska na sjeveru Kosova; budući da je kosovska policija nakon dolaska napadnuta od strane teško naoružane skupine od oko 30 muškaraca; budući da je u tom napadu smrtno stradao jedan kosovski policijski službenik i tri napadača te su zadobivene brojne ozljede; budući da su se teroristi zatvorili u samostan Banjska unatoč prisutnosti skupine hodočasnika iz Srbije, koji su također bili unutra; budući da je kosovska policija, kada je stekla kontrolu nad situacijom, uhitila neke od naoružanih osoba i zaplijenila veliku količinu oružja, eksploziva i streljiva; budući da su neki od uhićenih naoružanih osoba bili srpski građani koji su prešli granicu iz Srbije na Kosovo; budući da je Milan Radoičić, potpredsjednik Srpske liste, koji je s jednim dijelom skupine uspio pobjeći u Srbiju, izjavio da je sam organizirao teroristički napad u Banjskoj, bez znanja ili uključenosti svoje stranke ili srpske države; budući da je Radoičić 3. listopada 2023. stavljen u pritvor u Srbiji, ali je dan kasnije pušten na slobodu; budući da je 2021. Radoičić uvršten na popis posebno imenovanih državljana koji sastavlja Ured za kontrolu strane imovine u okviru Ministarstva financija SAD-a na kojem se nalaze osobe odgovorne za korupciju i teška kršenja ljudskih prava; budući da preliminarne istrage i informacije koje su objavile kosovske vlasti pokazuju da su srpske vlasti bile u velikoj mjeri uključene, posebno ako se uzme u obzir podrijetlo, vrsta i količina velikog vojnog oružja i streljiva u posjedu skupine;
- J. budući da je Srpska lista, glavna stranka kosovskih Srba, 13. listopada 2023. javno objavila da će bezuvjetno sudjelovati na lokalnim izborima na sjeveru Kosova;
- K. budući da je kosovska policija 14. listopada 2023. zaplijenila još oružja i streljiva tijekom nekoliko racija provedenih u sjevernim općinama Kosova;
- L. budući da je kosovska policija zadužena za prvu sigurnosnu intervenciju na Kosovu,

dok je policijska jedinica EULEX-a zadužena za drugu, a KFOR za treću sigurnosnu intervenciju; budući da KFOR nema mandat za provođenje aktivnosti kaznenog progona na sjeveru Kosova jer su te aktivnosti isključivo pravo kosovske policije i nadzire ih EULEX;

1. najoštrije osuđuje brutalan i strašan napad u selu Banjska na sjeveru Kosova 24. rujna 2023. tijekom kojeg je ubijen kosovski policijski službenik Afrim Bunjaku; pohvaljuje suradnju kosovske policije s međunarodnim partnerima EULEX-om i KFOR-om u njezinu odgovoru na napad;
2. poziva na to da se svi počinitelji tog terorističkog napada bez odgode privedu pravdi, uključujući u Srbiji; u tom kontekstu poziva EU da bez oklijevanja pomogne kosovskim vlastima u istrazi, među ostalim osiguravanjem potpore EULEX-a; potiče srpsku vladu da u pogledu te istrage bezuvjetno surađuje s relevantnim vlastima, posebno onima na Kosovu;
3. oštro osuđuje nasilne napade na vojnike KFOR-a, kosovske policijske službenike i novinare u svibnju 2023.; poziva relevantna tijela da privedu pravdi sve počinitelje tih nedopustivih napada;
4. poziva Komisiju i Vijeće da poduzmu mjere protiv srpske vlade ako istrage pokažu da je srpska država izravno sudjelovala u terorističkom napadu u Banjskoj ili u nasilnim napadima na sjeveru Kosova u svibnju 2023. ili ako srpske vlasti odbiju u potpunosti surađivati; u tom kontekstu poziva Komisiju da zamrzne financijska sredstva za Srbiju u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći III ako rezultati istrage pokažu da je srpska država bila izravno uključena u te napade;
5. poziva Kosovo da bez daljnje odgode osnuje Udruženje/Zajednicu općina s većinskim srpskim stanovništvom, u skladu sa sporazumima iz Bruxellesa iz 2013. i 2015., kosovskim Ustavom i presudom Ustavnog suda Kosova iz 2015.;
6. poziva KFOR da uspostavi plan za sprječavanje širenja sukoba za sjever Kosova koji bi uključivao čvrste aspekte koji mogu imati odvraćajući učinak na daljnju eskalaciju; pozdravlja činjenicu da je Ujedinjena Kraljevina poslala 200 vojnika na Kosovo kako bi ojačala KFOR i snažno potiče države članice EU-a da bez daljnje odgode pošalju dodatne postrojbe u tu zemlju; snažno pozdravlja odluku NATO-a o opremanju KFOR-a težim naoružanjem kako bi imao veću borbenu moć; potiče NATO da osigura da KFOR raspolaže odgovarajućim kapacitetima za pomno praćenje cijelog sjevera Kosova i provođenje stalnog nadzora regije kako bi se osiguralo da se svaki upad paravojnih snaga, djelovanje ili pokušaj otmice kosovskih policijskih službenika može odmah otkriti u vrlo ranoj fazi;
7. zabrinut je zbog dokaza koji povezuju nasilne kriminalne skupine na sjeveru Kosova i u Srbiji sa srpskom državom; poziva na temeljitu istragu kako bi se riješila ta pitanja; podsjeća da prema izvješću Komisije o Srbiji za 2022. i dalje postoje znatni izazovi i kašnjenja u provedbi u pogledu nepristranosti, odgovornosti, učinkovitosti i profesionalnosti srpskog pravosuđa; u tom kontekstu izražava duboku zabrinutost zbog toga što se svi odgovorni za sukobe u selu Banjska možda neće privedi pravdi;
8. žali zbog povećanja vojne prisutnosti Srbije na granici s Kosovom; naglašava da takvo

agresivno vojno ponašanje, zajedno s radikaliziranim političkim porukama u Srbiji i snažnim naznakama uključenosti srpske države u nedavno političko nasilje na sjeveru Kosova, ukazuje na to da srpska vlada provodi vrlo opasnu, ali dosljednu politiku prema Kosovu i njegovim zapadnim partnerima;

9. ponovno poziva Srbiju i Kosovo da u dobroj vjeri i u duhu kompromisa ponovno započnu dijalog uz posredovanje EU-a kako bi se bez daljnje odgode postigao sveobuhvatan, pravno obvezujući sporazum o normalizaciji njihovih odnosa na temelju uzajamnog priznanja i u skladu s međunarodnim pravom; poziva relevantne strane da dijalog više usmjere na građane; poziva ESVD da više sredstava namijeni za dijalog uz posredovanje EU-a;
10. poziva Srbiju i Kosovo da u potpunosti provedu Briselski sporazum od 27. veljače 2023. i Ohridski sporazum od 18. ožujka 2023., kao i sve prethodne sporazume, te da učine istinski i u dobroj vjeri; žali zbog toga što je Srbija odbila potpisati Briselski i Ohridski sporazum; poziva ESVD i Komisiju da osiguraju učinkovitu provedbu tih sporazuma;
11. izražava duboko žaljenje zbog prigovora Srbije na članstvo Kosova u Vijeću Europe, čime se očito krši Briselski sporazum od 27. veljače 2023.; potiče Srbiju da se suzdrži od prijetnje silom ili uporabe sile, u skladu sa svojim međunarodnim obvezama;
12. duboko žali zbog toga što je i u Srbiji i entitetu Republike Srpske u Bosni i Hercegovini održan nacionalni dan žalosti radi odavanja počasti trima ubijenim teroristima u cilju uspostave političkog diskursa prema kojem su ti teroristi heroji koji su se borili za srpske interese, što je uvelike povećalo političke napetosti u regiji;
13. žali zbog ultranacionalističke i huškačke retorike koju srpski dužnosnici koriste u pogledu Kosova; u tom kontekstu žali zbog velikih grafita s porukom „Kad se vojska na Kosovo vrati” i potiče srpske vlasti da ih smjesta uklone;
14. duboko je zabrinut zbog činjenice da mediji pod kontrolom vlade u Srbiji, kao što su Pink, Happy TV i *Informer*, šire goleme količine dezinformacija i govora mržnje protiv kosovskih Albanaca, što doprinosi poticanju etničkih napetosti između Srbije i Kosova; osuđuje činjenicu da su srbijanski provladini mediji iskoristili napad u selu Banjska za širenje općeg neprijateljstva prema kosovskim Albancima;
15. poziva Kosovo da što prije osigura održavanje novih lokalnih izbora na sjeveru zemlje s obzirom na to da je Srpska lista već najavila svoje bezuvjetno sudjelovanje; u tom kontekstu poziva Srbiju da se ne upliće u izborne procese Kosova;
16. poziva na razbijanje paralelnih struktura na sjeveru Kosova;
17. poziva kosovsku vladu da se istinski uključi u smislen unutarnji dijalog s građanima kosovskih Srba i neovisnim organizacijama civilnog društva u sjevernim općinama zemlje;
18. poziva na odgovarajuću istragu svih etnički motiviranih napada diljem Kosova, uključujući napade na most Bistrica i u Štrpcu na pravoslavni Božić;

19. potiče Komisiju da ukine restriktivne mjere uvedene Kosovu 1. srpnja 2023.; ističe da bi se restriktivne i kaznene mjere trebale primjenjivati samo u slučajevima ozbiljnih kršenja demokracije, ljudskih prava i vladavine prava;
20. pozdravlja zajedničku izjavu o Kosovu koju su potpisali europski i američki parlamentarni zastupnici u kolovozu 2023., u kojoj je izražena zabrinutost zbog trenutačne politike EU-a u pogledu odnosa Srbije i Kosova; u tom kontekstu potiče Komisiju i ESVD da se odmaknu od svoje trenutačne politike popuštanja prema Srbiji i da usvoje uravnoteženu, nepristranu i razmjernu politiku diplomacije odvratanja, posebno imajući u vidu nestabilnu sigurnosnu situaciju na zapadnom Balkanu;
21. ponovno poziva države članice koje još nisu priznale Kosovo kao suverenu državu, odnosno Španjolsku, Slovačku, Cipar, Rumunjsku i Grčku, da to učine bez daljnje odgode; poziva EU, posebno države članice koje priznaju Kosovo kao suverenu državu, da u okviru dijaloga pokrenu proces suradnje s pet država članica EU-a koje ga ne priznaju kako bi se osiguralo da Kosovo nema prepreka na svojem putu prema pristupanju EU-u;
22. podsjeća da sporazum o liberalizaciji viznog režima za Kosovo nije i ne bi trebao biti povezan s dijalogom te da bi trebao stupiti na snagu najkasnije 1. siječnja 2024.; u tom kontekstu poziva Španjolsku da nositeljima kosovskih putovnica zajamči putovanje bez vize;
23. poziva Vijeće da donese ciljane restriktivne mjere, uključujući, između ostalog, zamrzavanje imovine i zabrane putovanja, protiv destabilizirajućih aktera na sjeveru Kosova i čelnika velikih mreža organiziranog kriminala; u tom kontekstu poziva Vijeće da slijedi primjer Sjedinjenih Američkih Država i uvede ciljane mjere protiv Milana Radoičića; poziva države članice da bilateralno ili u dogovoru s drugim državama članicama donesu restriktivne mjere ako ih Vijeće ne može usvojiti;
24. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju prosljedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Europskoj službi za vanjsko djelovanje, NATO-u, mirovnim snagama na Kosovu, vladama i parlamentima država članica te predsjednicima, vladama i parlamentima Kosova i Srbije.